

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра обліку та оподаткування

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ

INTERNAL AUDIT

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для всіх галузей знань та спеціальностей

Розробник: Олена КУДИРКО, к.е.н., доцент

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри обліку та оподаткування 21.01.2021 р. пр. № 2; засіданні методичної комісії обліково-фінансового факультету 12.03.2021 р. пр. №3.

Рецензент: Ірина ЛОБАЧЕВА, к. пед. н., доцент кафедри обліку та оподаткування ВТЕІ КНТЕУ

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Тимощук М.

Підп. до друку 05.04.2021. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,86.
Обл.-вид. арк. 1,36. Тираж 5. Зам. № 81.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Головною метою самостійної роботи студентів є поглиблення теоретичних знань у галузі аудиту, з акцентуванням їх уваги на такому виді аудиту, як внутрішній, а також розвиток умінь та навичок використовувати набуті теоретичні знання у практичній професійній діяльності.

Курс «Внутрішній аудит» є невід’ємною складовою циклу навчальних дисциплін, що формують висококваліфікованих фахівців у галузі економіки підприємництва, обліку, аудиту та державного фінансового контролю. Вивчаючи цю дисципліну згідно навчального плану, студенти мають опанувати певні теоретичні знання та отримати практичні навички з базових понять курсу.

При цьому, самостійна робота студентів передбачає:

- опрацювання лекційного матеріалу тем дисципліни;
- підготовка до практичних занять, адже більшість тем і питань, що виносяться на практичні заняття, не збігаються з темами і питаннями лекційного курсу, або потребують більш детального опрацювання чи поглиблених практичних знань;
- вивчення і опрацювання нормативних, статистичних, літературних джерел та методичних розробок з питань внутрішнього аудиту;
- виконання індивідуальних самостійних завдань;
- підготовка окремих тем і проблемних питань, їх презентація та обговорення на практичних заняттях;
- підготовка доповідей та участь у студентських наукових конференціях.

При виконанні самостійної роботи студент повинен проаналізувати ситуацію, розкрити причинно-наслідкові зв’язки, зробити висновки та скласти робочі документи внутрішнього аудитора. За підсумками самостійної роботи студент здає письмову роботу – «Дос’є внутрішнього аудитора», оцінка якої є складовою загальної оцінки знань студента з дисципліни.

Самостійна робота з дисципліни «Внутрішній аудит» спрямована на забезпечення наукової загальноосвітньої та практичної підготовки відповідно до здібностей та професійних інтересів кожного здобувача вищої освіти. Така форма навчання формує незалежність поглядів, самостійність у виборі варіанта вирішення завдання. Викладач забезпечує керівництво та контроль за виконанням завдань до самостійної роботи.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин/кредитів	З них			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота студентів	
<i>Тема 1.</i> Поняття, цілі та завдання внутрішнього аудиту	17	2	2	13	СУН, УО, ІЗ
<i>Тема 2.</i> Стандартизація внутрішнього аудиту	20	4	4	12	Т, УО, СЗ
<i>Тема 3.</i> Організація внутрішнього аудиту	20	4	4	12	РЗ, Т, ІЗ
<i>Тема 4.</i> Методичні прийоми внутрішнього аудиту	20	4	4	12	Т, ПО, СУН
<i>Тема 5.</i> Планування внутрішнього аудиту	20	4	4	12	РЗ, УО, СЗ
<i>Тема 6.</i> Аналітичні процедури в системі внутрішнього аудиту	20	4	4	12	Т, СУН, ІЗ
<i>Тема 7.</i> Діяльність служби внутрішнього аудиту	21	4	4	13	Т, УО, ІЗ
<i>Тема 8.</i> Формування досьє внутрішнього аудитора	21	4	4	13	Т, УО, ІЗ
<i>Тема 9.</i> Узагальнення і реалізація результатів внутрішнього аудиту	21	4	4	13	Т, УО, ІЗ
Разом за семестр	180/6	34	34	112	
Підсумковий контроль - Екзамен					

Умовні позначення:

Т – тести;

УО – усне опитування;

ІЗ – індивідуальні завдання;

СУН – система управління навчанням;

ПО – письмове опитування;

РЗ – перевірка розв'язання задач;

СЗ – ситуаційне завдання.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ КОНКРЕТНИХ ТЕМ

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ, ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійна робота із вивчення даної теми передбачає поглиблення і доповнення матеріалу лекції та підготовку до практичних занять. При цьому потрібно дослідити сутність та генезис поняття “внутрішній аудит”, порівняти значення цього терміну у різних літературних джерелах. Необхідно прослідкувати розвиток внутрішнього аудиту в Україні та в світі, порівняти його із внутрішнім контролем та зовнішнім (незалежним) аудитом, визначити їх взаємозв’язок, спільні та відмінні риси. З’ясувати, яким чином можна використати результати внутрішнього аудиту під час проведення незалежної аудиторської перевірки та державного фінансового аудиту, наскільки об’єктивною є ця інформація.

Студент також повинен знати, у яких випадках проведення внутрішнього аудиту є обов’язковим та яка відповідальність передбачена законодавством для внутрішнього аудитора. Крім того, варто звернути увагу на роль внутрішнього аудиту в забезпеченні фінансової стабільності суб’єкта господарювання та його місце в системі обробки економічної інформації. З’ясувати значення внутрішнього аудиту для суб’єктів господарювання різних форм власності та сфер діяльності, акцентуючи увагу на особливостях внутрішнього аудиту комерційних банків.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 4, 5, 6.

Додаткові: 12, 16, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 27, 29, 34.

Питання до самостійного вивчення

1. Історичні передумови та етапи виникнення внутрішнього аудиту в Україні та світі.
2. Особливості проведення внутрішнього аудиту у комерційних банках України. Його нормативне регулювання.
3. Проведення внутрішнього аудиту в органах Державного Казначейства України.
4. Роль внутрішнього аудиту в забезпеченні фінансової стабільності суб’єкта господарювання та його місце в системі обробки економічної інформації.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1. Дати порівняльну характеристику внутрішнього та зовнішнього (незалежного) аудиту за наступними ознаками (табл. 1):

Таблиця 1

Порівняльна характеристика внутрішнього та зовнішнього аудиту

<i>Ознака</i>	<i>Внутрішній аудит</i>	<i>Зовнішній аудит</i>
Мета і завдання		
Об'єкти аудиту		
Характер діяльності		
Суб'єкти аудиту		
Регламентація аудиту		
Принцип оплати		
Відповідальність		
Форми звітності		

Завдання 2. Проаналізувати визначення поняття “внутрішній аудит” у різних джерелах та на основі цих даних сформулювати власне узагальнююче визначення. Результати аналізу оформити у вигляді таблиці (табл. 2):

Таблиця 2

Тлумачення поняття “внутрішній аудит” у різних джерелах

<i>Автор, джерело</i>	<i>Визначення</i>

Завдання 3. Скласти порівняльну характеристику реалізації функцій контролю в управлінні підприємством за наступними ознаками (табл. 3):

Таблиця 3

Порівняльна характеристика реалізації функцій контролю в управлінні підприємством

<i>Ознака</i>	<i>СВК</i>	<i>СВА</i>	<i>Зовнішній аудит</i>
Мета контролю			
Суб'єкт контролю			
Об'єкт контролю			
Виконавець			
Підпорядкованість			
Методи контролю			
Ступінь незалежності			

Завдання 4. Розташувати цілі внутрішнього аудиту у відповідності з цілями підприємства (табл. 4).

Таблиця 4

<i>Цілі підприємства</i>	<i>Цілі внутрішнього аудиту</i>
(1) Постійне удосконалення ефективності діяльності підприємства.	А. Уніфікація і стандартизація облікових процесів, постійне консультування облікових працівників.
(2) Дотримання єдиної методики бухгалтерського обліку на всіх підприємствах зі складною організаційною структурою. Правильне формування зведеної і консолідованої звітності.	Б. Розробка системи контролю, що дає можливість попередити неефективність господарювання. Виявлення та інформування керівництва про серйозні порушення, зловживання тощо.
(3) Дотримання вимог чинних нормативних актів і стандартів бухгалтерського обліку та звітності.	В. Виявлення внутрішніх резервів підприємства і визначення шляхів їх ефективного використання.
(4) Організація контролю з метою запобігання порушень, марнотратства, розкрадань.	Г. Інформування співробітників про існуюче законодавство та нормативні акти, що стосуються їх діяльності.
(5) Розвиток і удосконалення управлінських навичок співробітників.	Д. Розробка політики та стандартів обслуговування клієнтів, контроль за їх дотриманням.
(6) Досягнення запланованих показників діяльності підприємства.	Е. Розробка адекватної програми навчання співробітників.
(7) Забезпечення високого рівня обслуговування клієнтів.	Є. Перевірка фактичного виконання прийнятих планів.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність і значення внутрішнього аудиту?
2. Назвіть об'єкти, мету та основні завдання внутрішнього аудиту?
3. Назвіть основні принципи внутрішнього аудиту?
4. Дайте порівняльну характеристику внутрішнього та зовнішнього (незалежного) аудиту.
5. Назвіть спільні та відмінні риси між внутрішнім аудитом та внутрішнім контролем. Чи можна ототожнювати ці поняття?
6. У яких випадках проведення внутрішнього аудиту є обов'язковим?
7. Яка відповідальність передбачена законодавством для внутрішнього аудитора?
8. Яким чином можна використати результати внутрішнього аудиту під час проведення зовнішнього контролю?
9. Якими документами оформляються результати внутрішнього аудиту?
10. Якими нормативно-правовими актами регламентується організація та проведення внутрішнього аудиту?

ТЕМА 2. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Методичні рекомендації до вивчення теми

Під час вивчення даної теми, студенту необхідно визначити, якими вітчизняними та міжнародними нормативно-правовими актами регламентується внутрішній аудит, з'ясувати, яке місце належить стандартам внутрішнього аудиту (СВА) у системі його регулювання. Також потрібно порівняти стандарти внутрішнього аудиту (СВА) та Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики (МСА), визначити їх спільні та відмінні риси. Крім того, необхідно з'ясувати структуру СВА, особливості стандартів якісних характеристик, стандартів діяльності та стандартів практичного застосування, яким чином можна ідентифікувати кожен вид стандартів. Дослідити порядок розробки та затвердження стандартів внутрішнього аудиту, які вимоги висуваються до внутрішніх аудиторів Кодексом етики та міжнародними стандартами.

Студент повинен ознайомитися із професійними організаціями внутрішнього аудиту, що існують у світі та в Україні, метою їх діяльності та питаннями, що входять до їх компетенції. При цьому особливу увагу варто звернути на Інститут внутрішніх аудиторів США.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 7, 8, 10.

Додаткові: 11, 13, 23, 25.

Інтернет-ресурси: 27, 28.

Питання до самостійного вивчення

1. Нормативне регулювання внутрішнього аудиту в Україні.
2. Стандарти професійної практики внутрішнього аудиту.
3. Професійні організації внутрішніх аудиторів, що діють в Україні.
4. Інститут внутрішніх аудиторів США.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1. В результаті перевірки фінансової документації комерційного банку внутрішнім аудитором було виявлено факт шахрайства та зловживання керівника банку своїми службовими обов'язками.

Опишіть подальші дії внутрішнього аудитора відповідно до “Методичних вказівок щодо застосування стандартів внутрішнього аудиту в комерційних банках України”.

Завдання 2. Внутрішній аудитор, який був призначений на свою посаду у минулому році, до цього працював головним бухгалтером у цій же компанії. Серед інших його обов'язків, відповідно до чинного законодавства та внутрішніх посадових інструкцій, була й відповідальність за складання фінансової звітності.

Які загрози виникають в даній ситуації які застережні заходи повинен вжити керівник служби внутрішнього аудиту? Вимоги якого Стандарту можуть бути порушені при ігноруванні даних загроз?

Завдання 3. Проаналізуйте структуру, зміст та призначення груп Стандартів професійної практики внутрішнього аудиту, прийнятих Інститутом внутрішніх аудиторів США.

Оформіть результати у вигляді таблиці (табл. 5).

Таблиця 5

Стандарти професійної практики внутрішнього аудиту, їх зміст та призначення

<i>Найменування групи стандартів</i>	<i>Зміст стандартів</i>	<i>Призначення стандартів</i>

Завдання 4. У приватній бесіді співробітник служби внутрішнього аудиту Антоненко І. П. розповів своєму колезі певну інформацію, яку він отримав під час виконання своїх службових обов'язків та яка, за умови її розголошення, може зашкодити компанії, працівниками якої вони є.

Оцініть дії Антоненка І. П. з позиції їх відповідності стандартам та етичним принципам внутрішнього аудиту.

Завдання 5. На вимогу Правління служба внутрішнього аудиту компанії «АВС» здійснює перевірку діяльності виконавчого директора цієї ж компанії. У той самий період директором компанії було прийняте рішення про скорочення штату працівників у зв'язку із фінансовими труднощами. Під скорочення підпадають і деякі працівники СВА.

Оцініть, як дана ситуація може вплинути на об'єктивність та незалежність внутрішнього аудиту. Які стандарти та етичні принципи можуть бути порушені?

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте систему нормативного регулювання внутрішнього аудиту.
2. Чи передбачене чинним законодавством України обов'язкове проведення внутрішнього аудиту?
3. Які нормативні документи регламентують проведення внутрішнього аудиту в Україні?
4. Які професійні організації внутрішнього аудиту існують в Україні та світі?
5. Що являє собою Кодекс етики внутрішніх аудиторів? У чому його відмінність від Кодексу професійної поведінки для зовнішніх аудиторів?
6. Які принципи передбачені Кодексом етики внутрішніх аудиторів?
7. Яку структуру мають Стандарти професійної практики внутрішнього аудиту? Як можна ідентифікувати кожен вид стандартів?

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Методичні рекомендації до вивчення теми

Під час виконання самостійної роботи по вивченню даної теми, студент повинен розглянути основні організаційні форми внутрішнього аудиту та дати їх порівняльну характеристику. З'ясувати, які етапи передбачає проведення внутрішнього аудиту і виділити основні елементи його організації. Варто звернути увагу на основні підходи до організації служби внутрішнього аудиту (СВА), дати характеристику різних організаційних форм СВА та, на основі отриманих знань, створити власну модель такої служби. Студент також повинен дослідити структуру побудови апарату внутрішнього аудиту в умовах централізованої та децентралізованої форм його організації, виокремити основні фактори, що впливають на структуру та чисельність служби СВА.

Виходячи з позицій організацій внутрішнього аудиту, необхідно розглянути поняття фінансової стратегії, основні види фінансових стратегій та фактори, що на них впливають. Сформулювати завдання СВА на різних організаційних рівнях фінансових стратегій, а також з'ясувати роль та місце внутрішнього аудиту в системі комплексного контролю стратегій фінансової діяльності суб'єкта господарювання.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 4, 7.

Додаткові: 15, 19, 20.

Інтернет-ресурси: 29, 31, 33.

Питання до самостійного вивчення

1. Основні підходи до організації служби внутрішнього аудиту на підприємстві.
2. Фінансова стратегія та її види.
3. Корпоративна стратегія підприємства.
4. Функціональні та операційні стратегії підприємства.
5. Ділова стратегія підприємства.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1. Розмістити у правильній послідовності наступні етапи внутрішнього аудиту:

- а) Вивчення фактичного стану діяльності підрозділів.
- б) Підготовка підсумкових висновків та рекомендацій (підготовка звіту).
- в) Планування перевірок, включаючи зустрічні у інших підрозділах підприємства.
- г) Накопичення фактів та інформації про діяльність підрозділів.
- д) Оцінка адекватності системи управління та контролю.

Завдання 2. Скласти наказ керівника на проведення внутрішнього управлінського аудиту циклу придбання (постачальницько-заготівельної діяльності). До наказу додати програму аудиторської перевірки. Наведіть перелік основних робочих стандартів внутрішнього аудиту одного із видів необоротних активів – нематеріальних активів підприємства.

Визначити, які обов'язкові документи необхідно додати до звіту внутрішнього аудитора за умови виявлення недоліків у веденні обліку окремих об'єктів.

Використовуючи Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики, охарактеризувати принципи, процедури і рекомендації щодо проведення внутрішнього аудиту.

Завдання 3. Охарактеризувати місце служби внутрішнього аудиту у функціональній структурі підприємства (табл. 6), визначити форми його взаємозв'язку з іншими підрозділами та службами.

Таблиця 6

Взаємозв'язок СВА з іншими службами та підрозділами підприємства

<i>Підрозділ підприємства</i>	<i>Форма взаємозв'язку</i>
Дирекція	
Відділ постачання та збуту	
Матеріальний склад	
Виробничі цехи	
Планово-економічний відділ	
Бухгалтерія	

Завдання 4. Обґрунтувати зміст вимог до оцінки якості підсистеми внутрішнього аудиту. Результати оформити у вигляді таблиці (табл. 7).

Таблиця 7

Вимоги до оцінки якості внутрішнього аудиту

<i>№ з/п</i>	<i>Вимога</i>	<i>Зміст</i>
1.	Об'єктивність	
2.	Системність	
3.	Наочність	
4.	Надійність	
5.	Універсальність	
6.	Доступність	
7.	Оперативність	
8.	Доцільність	

Завдання 5. Проаналізувати два типових варіанти організації служби внутрішнього аудиту у західних компаніях. Визначити переваги та недоліки кожного із варіантів. Який з них найкраще підходить для організації внутрішнього аудиту у вітчизняних організаціях?

Матеріали для виконання:

I варіант. Відділ внутрішнього аудиту звітує безпосередньо перед Президентом (Правлінням) компанії та перед Аудиторським комітетом. При цьому внутрішній аудит спрямований на створення та підтримку надійної і ефективної системи внутрішнього контролю й зменшення ризиків.

II варіант. Відділ внутрішнього аудиту формально підпорядковується функціональному керівництву компанії, яке відповідає за стан внутрішнього контролю. При цьому метою внутрішнього аудиту є перевірка фінансової звітності та облікових даних.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть основні організаційні форми внутрішнього аудиту.
2. Назвіть основні принципи організації внутрішнього аудиту.
3. Назвіть основні елементи організації внутрішнього аудиту.
4. Що таке аутсорсинг?
5. Дайте характеристику різних організаційних форм служби внутрішнього аудиту (СВА).
6. Порівняйте централізовану та децентралізовану форми організації внутрішнього аудиту.
7. Які фактори впливають на структуру та чисельність СВА?
8. Назвіть основні завдання СВА на різних організаційних рівнях фінансових стратегій.
9. Які види фінансових стратегій Ви знаєте? Охарактеризуйте кожен із видів.

ТЕМА 4. МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Методичні рекомендації до вивчення теми

Вивчаючи дану тему, необхідно розглянути методологію внутрішнього аудиту, основні фактори, що на неї впливають та принципи, на яких вона базується. Також потрібно згадати методичні прийоми контролю, акцентуючи увагу на прийомах, що притаманні виключно внутрішньому аудиту.

Особливу увагу при вивченні даної теми варто звернути на тестування в процесі внутрішнього аудиту. Розглянути основні види тестів, зокрема: тести відсічення, глибинні, наскрізні та направлені тести, тести на недооцінку та на переоцінку, як різновид направлених тестів; з'ясувати умови їх застосування.

Варто також розглянути перспективи застосування вибіркового методу у внутрішньому аудиті, дослідити, які аудиторські процедури не є вибірковими. Розглянути основні стадії вибіркового дослідження та дати їх характеристику. При цьому особлива увага звертається на ризик вибірки, оцінку та аналіз відхилень.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 3, 5, 10.

Додаткові: 11, 16, 19, 25, 26.

Інтернет-ресурси: 33, 34.

Питання до самостійного вивчення

1. Загальні та конкретні методичні прийоми внутрішнього аудиту.
2. Тестування у внутрішньому аудиті. Основні види аудиторських тестів.
3. Аудиторські процедури.
4. Вибірковий метод у внутрішньому аудиті.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1. Для попередньої оцінки надійності внутрішнього контролю за наявністю та рухом грошових коштів у касі, аудитор усно опитує старшого касира, головного бухгалтера та інших спеціалістів.

Необхідно сформулювати питання для опитування персоналу підприємства та записати їх у таблицю наведеної форми (табл. 8):

Таблиця 8

Перелік типових запитань для попереднього контролю касових операцій

<i>№ з/п</i>	<i>Запитання</i>	<i>Варіант відповіді (результат перевірки)</i>	<i>Висновки і рішення аудитора</i>
--------------	------------------	--	------------------------------------

Завдання 2. Назвіть методичні прийоми, що використовуються для перевірки кожного з об'єктів внутрішнього аудиту, наведених у таблиці 9:

Таблиця 9

Методичні прийоми та джерела інформації внутрішнього аудиту господарських засобів підприємства та джерел їх утворення

<i>№ з/п</i>	<i>Об'єкт контролю</i>	<i>Джерела інформації</i>	<i>Методичні прийоми внутрішнього аудиту</i>
1.	Запаси		
2.	Необоротні активи		
3.	Грошові кошти		
4.	Дебіторська заборгованість		
5.	Кредиторська заборгованість		
6.	Власний капітал		
7.	Витрати		
8.	Фінансові результати		

Завдання 3. Загальна сума запасів становить 300 тис. грн (генеральна сукупність). Припустима помилка — 500 грн. Ризик під час вибірки — 10% (тобто необхідний рівень довіри становить 90%). Виявлення помилок не очікується.

Визначити розмір вибірки.

Завдання 4. Внутрішньому аудитору необхідно підтвердити оцінку товарних запасів. Загальна вартість запасів становить 10 000 грн. Припустима помилка — 50 грн. Ризик при вибірці становить 10%.

Визначити розмір вибірки, якщо:

- а) помилки не очікуються;
- б) очікується одна помилка.

Завдання 5. Аудитор повинен розрахувати розмір вибірки для дебіторської заборгованості. Загальна сума дебіторів (генеральна сукупність) — 4 500 грн. Припустима помилка — 750 грн. Ризик при вибірці — 5%. Виявлення помилок не очікується.

Розрахувати розмір вибірки.

Питання для самоконтролю

1. Що таке метод, методика та методологія внутрішнього аудиту? У чому полягає основна відмінність між цими поняттями?
2. Назвіть основні методичні прийоми внутрішнього аудиту.
3. Що належить до загальнонаукових методичних прийомів внутрішнього аудиту?
4. Які методичні прийоми внутрішнього аудиту можна віднести до конкретних?
5. Що таке тестування у внутрішньому аудиті?
6. Назвіть основні види аудиторських тестів.
7. Що таке процедури по суті?
8. Що таке глибинні тести? Які їхні види?
9. Що таке вибірковий метод у внутрішньому аудиті?
10. Що таке статистична та монетарна вибірка? Їх роль у внутрішньому аудиті.

ТЕМА 5. ПЛАНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Методичні рекомендації до вивчення теми

Під час вивчення даної теми студенту необхідно розглянути програму аудиторського завдання та види аудиторських планів, зокрема: стратегічний, поточний, перспективний та загальний. Виділити етапи планування внутрішнього аудиту та з'ясувати вплив стратегії діяльності суб'єкта господарювання на роботу та планування роботи внутрішнього аудиту. Крім того, варто розглянути типові процедури планування та основні питання, що включаються до плану і програми внутрішнього аудиту.

Студент також повинен ознайомитися із процесом визначення цілей, принципів та завдань перевірки, узгодженням їх із власником підприємства, напрямками оцінки бізнесу та джерелами інформації. Розкрити поняття суттєвості, його критерії та методику встановлення рівня і порогу суттєвості у різних галузях народного господарства. Розглянути основні процедури оцінки суттєвості за кількісними та якісними ознаками, дедуктивний та індуктивний методи розрахунків суттєвості в процесі внутрішнього аудиту.

Рекомендовані джерела:

Основні: 1, 2, 3, 6.

Додаткові: 12, 15, 19, 26.

Інтернет-ресурси: 27, 28.

Питання до самостійного вивчення

1. Вплив стратегії діяльності суб'єкта господарювання на роботу та планування роботи внутрішнього аудиту.
2. Розробка загального плану внутрішнього аудиту.
3. Програма внутрішнього аудиту.
4. Система базових показників для визначення рівня суттєвості.
5. Особливості розрахунку ризиків у процесі внутрішнього аудиту.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1. ТОВ «АВС» займається виробництвом текстильної продукції (тканин), яке знаходиться під значним впливом фактору сезонності – протягом травня-вересня напрацьовується незавершене виробництво та накопичується готова продукція в обсягах укладених контрактів із замовниками, а протягом жовтня-лютого здійснюється основний продаж.

Скласти проект меморандуму попереднього планування аудиту. При цьому, по тих позиціях, де не можна визначити кінцевий зміст, назвати можливе джерело інформації, на підставі якої він буде формуватись.

Завдання 2. Скласти порівняльну характеристику різних видів планових документів за наступними ознаками (табл. 10).

Таблиця 10

<i>Ознака</i>	<i>Меморандум</i>	<i>Стратегія</i>	<i>План</i>	<i>Програма</i>
Мета				
Завдання				
Об'єкти				
Застосовувані прийоми та процедури				
Рівень деталізації				
Кінцевий результат				

Завдання 3. Охарактеризувати етапи планування внутрішнього аудиту. Результати оформити у вигляді таблиці (табл. 11).

Таблиця 11

Основні етапи планування внутрішнього аудиту

<i>№ з/п</i>	<i>Етап</i>	<i>Характеристика</i>

Завдання 4. Розробити ризико-орієнтований план внутрішнього аудиту в установі комерційного банку відповідно до вимог стандартів внутрішнього аудиту в банках.

Послідовність розробки та затвердження такого плану відобразити у вигляді схеми.

Завдання 5. Складіть план внутрішнього аудиту діяльності підприємства за наведеним нижче зразком (табл. 12).

Таблиця 12

План внутрішнього аудиту діяльності підприємства

<i>Заплановані види робіт</i>	<i>Період проведення</i>	<i>Виконавець</i>	<i>Примітка</i>
Отримання загальної інформації про діяльність підприємства			
Попередня оцінка систем обліку та внутрішнього контролю			
Визначення аудиторського ризику та суттєвості помилок			
Розроблення плану і програми аудиту			
Спостереження за проведенням інвентаризації			
Аудит засновницьких документів			
Аудит стану внутрішнього контролю			
Аудит окремих статей активу балансу			
Аудит окремих статей пасиву балансу			
Аудит звіту про фінансові результати			
Аудит звіту про рух грошових коштів			
Аудит звіту про капітал			
Аналіз фінансового стану підприємства			
Складання аудиторського висновку та звіту			

Питання для самоконтролю

1. Що таке план та програма внутрішнього аудиту?
2. Назвіть основні види планів.
3. Назвіть етапи планування внутрішнього аудиту.
4. Які питання включаються до плану внутрішнього аудиту?
5. Які питання включаються до програми внутрішнього аудиту?
6. Що таке рівень суттєвості?
7. Які показники для визначення рівня суттєвості ви знаєте?

ТЕМА 6. АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ В СИСТЕМІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Методичні рекомендації до вивчення теми

Вивчення даної теми передбачає самостійне опрацювання ряду питань, зокрема щодо ролі аналітичних процедур у процесі внутрішнього аудиту, їх цілей та методів; особливостей застосування аналітичних процедур на різних етапах внутрішнього аудиту. Особливу увагу також варто приділити оцінці підприємства як безперервно функціонуючої економічної одиниці. Розглянути методику аналізу фінансових звітів та залежність величини аналітичного ризику від оцінки фінансового стану підприємства, звернувши увагу на послідовність такої оцінки.

Крім того, необхідно розглянути методику аналізу фінансових результатів діяльності та рентабельності підприємства, його фінансового стану, ділової активності, платоспроможності, економічного потенціалу. Дослідити основні підходи щодо прогнозування фінансового стану підприємства з позицій імовірності його банкрутства. Описати методику обґрунтування оптимальності вибору прийому прогнозування, точність складання алгоритму прогнозу і розрахунків, акцентуючи увагу на контрольних моментах.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 3, 5.

Додаткові: 17, 18, 25, 26.

Інтернет-ресурси: 30, 31, 32.

Питання до самостійного вивчення

1. Роль аналітичних процедур у процесі внутрішнього аудиту суб'єкта господарювання.
2. Методика аналізу фінансових звітів.
3. Оцінка фінансового стану підприємства та визначення зон аналітичного ризику.
4. Методика оцінки імовірності банкрутства суб'єкта господарювання.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1. Здійснити аналіз фінансового стану з розрахунком основних аналітичних коефіцієнтів, що характеризують платоспроможність і фінансову незалежність. Дати оцінку фінансовому стану підприємства з точки зору “нормативних” вимог до фінансових коефіцієнтів.

Таблиця 13

<i>Вихідні дані</i>	<i>тис. грн</i>	<i>Обчислити:</i>
Підсумок балансу	...	Коефіцієнт загальної ліквідності
Необоротні активи	17304	Коефіцієнт термінової (швидкої) ліквідності
Основні засоби	15280,7	Коефіцієнт абсолютної ліквідності
Оборотні активи	11918,5	Коефіцієнт автономії
Запаси	6151,3	Коефіцієнт загальної заборгованості
Дебітори	...	Коефіцієнт оборотності сукупних активів
Грошові кошти та їх еквіваленти	359,7	Коефіцієнт забезпечення власними коштами основного капіталу
Власний капітал	23603,2	(коефіцієнт покриття основних засобів 1 ступеню)
Довгострокові зобов'язання	–	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами
Поточні зобов'язання	5621,3	

Завдання 2. Проведіть оцінку фінансових показників звітного періоду з урахуванням очікуваних результатів операційної діяльності та деяких інших господарських операцій підприємства.

Таблиця 14

<i>Вихідні дані</i>	<i>тис. грн.</i>	<i>Обчислити</i>
1. Виручка від реалізації продукції	102008,8	1. Податок на додану вартість (вся продукція оподатковується за ставкою 25%)
2. Операційні витрати – усього	67518,2	2. Чистий дохід від реалізації продукції
- в т.ч. віднесені на собівартість	–	3. Валовий прибуток
3. Інші операційні доходи	21523,9	4. Прибуток від операційної діяльності
4. Отримано від продажу основних засобів балансовою вартістю xxx тис. грн	2345	5. Прибуток (збиток) від фінансової та іншої неопераційної діяльності
5. Здійснено емісію акцій	76543,4	6. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування
6. Сплачено відсотки за кредит	567,1	7. Чистий прибуток
7. Отримано дивіденди і відсотки від вкладень в цінні папери	8740,5	8. Коефіцієнт рентабельності операційної діяльності
8. Здійснено погашення банківських кредитів та зменшення інших зобов'язань	231,7	9. Коефіцієнт рентабельності виробництва

Завдання 3. Підприємство у плановому періоді очікує отримати наступні показники (табл. 15):

Таблиця 15

Обсяг продукції, натур. од.	Ціна 1 од. продукції, тис. грн	Постійні витрати, усього, тис. грн	Змінні витрати, усього, тис. грн
54638	0,45	45	21

Визначити, аналітично і за допомогою графічної моделі, точку беззбитковості (обсяг продукції, який забезпечує отримання нульового прибутку). Визначити коефіцієнти покриття постійних витрат і рентабельності продукції.

Завдання 4. За наведеними даними (табл. 16):

1. Провести аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.
2. Розрахувати основні фінансові коефіцієнти.
3. Оцінити зміни фінансових показників підприємства за звітний період.

Таблиця 16

Вихідні дані, тис. грн.

Показник	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
Залишкова вартість нематеріальних активів	900	1300
Первісна вартість нематеріальних активів	1200	2000
Знос нематеріальних активів	300	700
Залишкова вартість основних засобів	3727	6357
Первісна вартість основних засобів	5299	8070
Знос основних засобів	1572	1713
Виробничі запаси	1245	1538
Незавершене виробництво	825	972
Готова продукція	400	300
Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	120	110
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	30	12
Інша поточна дебіторська заборгованість	180	88
Грошові кошти та їх еквіваленти у національній валюті	230	580
Грошові кошти та їх еквіваленти в іноземній валюті	50	120
Інші оборотні активи	130	90
Статутний капітал	3422	8332
Резервний капітал	300	350
Нерозподілений прибуток	180	20
Забезпечення виплат персоналу	570	320
Цільове фінансування	1030	500
Довгострокові кредити банків	1000	1000
Короткострокові кредити банків	500	200
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	600	500
Поточні зобов'язання за розрахунками з одержаних авансів	70	20
Поточні зобов'язання за розрахунками із бюджетом	30	10
Поточні зобов'язання за розрахунками із позабюджетних платежів	15	5
Поточні зобов'язання за розрахунками зі страхування	20	10
Поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці	100	200

Завдання 5. Визначить аудиторські процедури, які потрібно використовувати аудитору для отримання достатніх доказів, щоб підтвердити реальність таких статей балансу:

- Нематеріальні активи.
- Основні засоби.
- Довгострокові фінансові інвестиції.
- Довгострокова дебіторська заборгованість.
- Виробничі запаси.
- Незавершене виробництво.
- Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги.
- Дебіторська заборгованість за розрахунками.
- Інша поточна дебіторська заборгованість.
- Грошові кошти та їх еквіваленти:
 - а) в національній валюті;
 - б) в іноземній валюті.

Питання для самоконтролю

1. Що таке аналітичні процедури?
2. Яка роль аналітичних процедур у процесі внутрішнього аудиту?
3. Що таке горизонтальний та вертикальний аналіз?
4. Що таке трендовий аналіз? До яких економічних показників його доцільно застосовувати?
5. Що таке факторний аналіз?
6. Дайте визначення поняттям: аналітичний ризик та зони аналітичного ризику.
7. Дайте класифікацію аналітичних процедур внутрішнього аудиту.
8. Що можна віднести до кількісних аналітичних процедур?
9. Що таке адекватність фінансового прогнозу?
10. Назвіть основні підходи до прогнозування фінансового стану підприємства з позицій імовірності його банкрутства.

ТЕМА 7. ДІЯЛЬНІСТЬ СЛУЖБИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Методичні рекомендації до вивчення теми

Вивчення даної теми передбачає розгляд основних етапів організації служби внутрішнього аудиту (СВА), визначення завдань та функцій СВА. Розробку схем взаємодії СВА з іншими структурними підрозділами підприємства. Визначення організаційного статусу, прав, обов'язків та відповідальності СВА.

Крім того, необхідно визначити організаційні засади та основні документи, що супроводжують створення СВА. З'ясувати основні вимоги, що висуваються до керівника СВА та внутрішнього аудитора. Розглянути типи структур апарату СВА, централізовану та децентралізовану форми її створення. Розробити управлінську модель СВА, план її розвитку та план підвищення кваліфікації внутрішніх аудиторів.

Рекомендовані джерела:

Основні: 3, 4, 5, 8.

Додаткові: 12, 15, 19, 24.

Інтернет-ресурси: 33, 34.

Питання до самостійного вивчення

1. Організаційні засади створення служби внутрішнього аудиту (СВА).
2. Типи структур апарату СВА.
3. Централізована та децентралізована форми організації СВА.
4. Основні моделі здійснення аудиторських робіт.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1. В акціонерному товаристві відкритого типу, яке має складну організаційну структуру (п'ять дочірніх підприємств, закордонне представництво), застосовується комбінована організаційна структура служби внутрішнього аудиту, а саме – окремим службам управління передана частина прав і функціональних обов'язків внутрішніх аудиторів.

Чи доцільне застосування такого типу організації і забезпечення внутрішнього контролю в акціонерному товаристві?

Приклад розв'язку:

На великих підприємствах зі складною організаційною структурою виправданим є підхід, за яким служба внутрішнього аудиту поділяється на сектори, а керівник цього органу дає розпорядження керівникам секторів. Тому передача частини повноважень іншим службам управління малоефективна і не забезпечить належного контролю.

Завдання 2. Охарактеризувати типи організаційних структур служб внутрішнього аудиту (табл. 17).

Визначити доцільність застосування певного типу організаційної структури для підприємств різних розмірів.

Таблиця 17

Типи структур апарату внутрішнього аудиту

<i>Тип структури</i>	<i>Характеристика</i>
Лінійне адміністративне підпорядкування	
Лінійно-штабне підпорядкування	
Комбінована структура	

Завдання 3. Під час проведення чергової перевірки працівниками служби внутрішнього аудиту було вирішено, що об'єкт аудиту є другорядним і будь-які його відхилення не матимуть глобального впливу на діяльність підприємства, тому здійснювати попередню підготовку до аудиту є зайвим, тобто не розроблялися ні план, ні програма аудиту.

В результаті проведеної перевірки аудитори не змогли дійти спільної кінцевої думки щодо досліджуваного об'єкта, тому кожен з них склав і подав керівництву власний аудиторський висновок.

Визначте, які основоположні принципи діяльності внутрішнього аудиту було порушено і в чому полягає їх сутність.

Завдання 4. Службою внутрішнього аудиту здійснюється перевірка маркетингового відділу підприємства з метою встановлення правильності визначення та достовірності відображення витрат на просування продукції підприємства на ринку.

Визначити модель проведення робіт внутрішніми аудиторами, вказати її особливості.

Питання для самоконтролю

1. Основні завдання служби внутрішнього аудиту (СВА).
2. Яким чином СВА взаємодіє з іншими структурними підрозділами суб'єкта господарювання?
3. Права, обов'язки та відповідальність працівників СВА.
4. Назвіть основні реквізити Наказу про СВА.
5. Які вимоги висуваються до керівника СВА?
6. Які вимоги висуваються до внутрішнього аудитора?
7. Назвіть типи структур апарату СВА.
8. Що таке централізована форма організації СВА?
9. Що таке децентралізована форма організації СВА?

ТЕМА 8. ФОРМУВАННЯ ДОСЬЄ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Методичні рекомендації до вивчення теми

Самостійне вивчення даної теми передбачає ознайомлення із основними завданнями та принципами документування внутрішнього аудиту, класифікацією робочих документів внутрішнього аудитора. Крім того, студент повинен вміти розрізняти робочу та підсумкову документацію внутрішнього аудитора, знати, які документи складаються на кожному етапі проведення внутрішнього аудиту та які основні вимоги висуваються до форми і змісту відповідних документів. Також необхідно розглянути методику складання робочих документів аудитора і ведення аудиторського досьє, основні організаційні та адміністративні документи аудиторських процедур з окремих статей фінансової звітності й інші аудиторські дані. При цьому особливу увагу варто звернути на досьє внутрішнього аудитора, постійний і тимчасовий файли.

Крім того, потрібно розглянути особливості стандартизації робочих документів внутрішнього аудитора, їх обов'язкові реквізити та основні вимоги щодо їх зберігання; порядок оформлення аудиторської документації та використання перехресних посилань. На особливу увагу заслуговує питання щодо створення «банку даних» СВА, зокрема опитувального листка, контрольного запитальника, журналу аудитора тощо.

Рекомендовані джерела:

Основні: 2, 5, 6, 9.

Додаткові: 15, 16, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 27, 34.

Питання до самостійного вивчення

1. Документування внутрішнього аудиту.
2. Робочі документи внутрішнього аудитора.
3. Досьє внутрішнього аудитора: методика складання та порядок оформлення.
4. “Банк даних” СВА.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1. Визначте документи, що супроводжують перевірку дебіторської заборгованості суб'єкта господарювання.

Результати оформіть у вигляді таблиці (табл. 18).

Таблиця 18

Вихідні дані

<i>Шифр та назва рахунку</i>	<i>Документи</i>
36 “Розрахунки з покупцями і замовниками”	
371 “Розрахунки за виданими авансами”	
372 “Розрахунки з підзвітними особами”	
373 “Розрахунки за нарахованими доходами”	
374 “Розрахунки за претензіями”	
375 “Розрахунки за відшкодування завданих збитків”	
376 “Розрахунки за позиками членам кредитних спілок”	
377 “Розрахунки з іншими дебіторами”	

Завдання 2. На основі наведених даних згрупуйте робочі документи внутрішнього аудитора за стадіями процесу аудиту:

- робочі документи початкової стадії;
- робочі документи стадії дослідження;
- робочі документи завершальної стадії.

Оформіть результати у вигляді таблиці.

Матеріал для виконання:

Назва робочих документів внутрішнього аудитора:

1. Загальний план аудиту.
2. Робоча програма аудиторської перевірки.
3. Баланс.
4. Звіт про фінансові результати.
5. Звіт про рух грошових коштів.
6. Звіт про власний капітал.
7. Примітки до фінансової звітності.
8. Акт виконання робіт.
9. Аудиторський звіт.
10. Аудиторські тести.
11. Акти звірки.
12. Копія статуту суб'єкта господарювання.
13. Інформація про розподіл дивідендів.
14. Інформація про використання методів оцінки запасів.
15. Витяг із висновку внутрішнього контролю.
16. Аудиторський висновок незалежного аудитора.

Завдання 3. Визначте документи, на підставі яких перевіряється стан та структура кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання.

Результати оформити у вигляді таблиці (табл. 19)

Таблиця 19

Вихідні дані

<i>Шифр та назва рахунку</i>	<i>Документи</i>
50 "Довгострокові позики"	
60 "Короткострокові позики"	
51 "Довгострокові векселі видані"	
62 "Короткострокові векселі видані"	
61 "Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями"	
52 "Довгострокові зобов'язання за облігаціями"	
53 "Довгострокові зобов'язання з оренди"	
54 "Відстрочені податкові зобов'язання"	
55 "Інші довгострокові зобов'язання"	
63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками"	
64 "Розрахунки за податками й платежами"	
65 "Розрахунки за страхуванням"	
66 "Розрахунки з оплат праці"	
67 "Розрахунки з учасниками"	
68 "Розрахунки за іншими операціями"	
69 "Доходи майбутніх періодів"	

Завдання 4. Визначити, які обов'язкові документи необхідно додати до звіту внутрішнього аудитора за умови виявлення недоліків у веденні обліку окремих об'єктів. Заповнити таблицю 20.

Таблиця 20

Стверджувальні документи за виявленими фактами недоліків у веденні обліку окремих об'єктів

<i>Перелік порушень</i>	<i>Стверджувальні документи</i>
Касові операції	
Нестача або надлишок готівки в касі	
Порушення або зловживання по касових операціях	
Банківські та розрахунково-кредитні операції	
Неправомірне відшкодування підзвітним особам витрат у відрядження	
Використання банківських кредитів не за цільовим призначенням	
Збереження запасів	
Нестачі або надлишки сировини, матеріалів, МШП тощо	
Перевитрати сировини, будівельних матеріалів тощо	
Неправильне списання природного убутку	

Завдання 5. Пов'язати поняття з їх визначеннями (табл. 21)

Таблиця 21

<i>Поняття</i>	<i>Визначення</i>
(1) Рішення за матеріалами внутрішнього аудиту	А. Складається посадовими особами внаслідок незгоди з прийнятим рішенням за результатами внутрішнього аудиту
(2) Допоміжний документ	Б. Складається внутрішнім аудитором для обґрунтування перевірених ним фактів, подій, явищ
(3) Пояснення	В. Складаються в хронологічному порядку, реєструються виявлені в ході перевірки факти господарських порушень
(4) Акт інвентаризації	Г. Складається матеріально-відповідальними особами і додається до матеріалів внутрішнього аудиту з метою уникнення спірних питань
(5) Письмове повідомлення	Д. Складається відповідними особами на вимогу ревизора у виправдання або підтвердження фактів, що перевіряються
(6) Скарга на рішення за матеріалами внутрішнього аудиту	Е. Відображає виявлену фактичну наявність господарських засобів і стан розрахунків, є самостійним джерелом доказів виявлених нестач і надлишків майна
(7) Розрахунок	Є. Документ, відповідно до якого на підприємстві проводяться невідкладні заходи щодо усунення виявлених порушень
(8) Підписка	Ж. Складається внутрішнім аудитором для залучення окремих осіб до виконання аудиторських процедур
(9) Описи, списки, довідки, накопичувальні і порівняльні відомості	З. Складається залежно від конкретних обставин, виявлених фактів порушень і зібраних матеріалів у ході перевірки

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність документування внутрішнього аудиту?
2. Що таке робоча документація та робоча звітність внутрішнього аудитора?
3. Що таке підсумкова звітність внутрішнього аудитора?
4. Назвіть основні фактори, що впливають на форму і зміст робочих документів внутрішнього аудитора.
5. Хто є власником робочих документів?
6. Назвіть види робочих документів, відповідно до основних класифікаційних ознак.
7. Що таке дос'є внутрішнього аудитора?
8. Які документи входять в дос'є внутрішнього аудитора?
9. Які вимоги висуваються до зберігання робочих документів?
10. Що таке "банк даних" СВА?

ТЕМА 9. УЗАГАЛЬНЕННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Методичні рекомендації до вивчення теми

користувачів інформації за результатами внутрішнього аудиту. Визначити, яким чином аудиторські докази оцінюються на достатність та відповідність, які порушення варто включати до аудиторського звіту. Оцінити причини та наслідки фундаментальної і нефундаментальної невпевненості, незгоди і їх вплив на результати внутрішнього аудиту.

Крім того, варто розглянути зміст, структуру та порядок формування звіту внутрішнього аудитора, загальні вимоги до його складання та затвердження; порядок надання звіту зовнішнім та внутрішнім користувачам. З'ясувати, які рішення можуть бути прийняті користувачами за підсумками проведення внутрішнього аудиту. Визначити критерії оцінки ефективності служби внутрішнього аудиту.

Рекомендовані джерела:

Основні: 5, 6, 9, 10

Додаткові: 15, 16, 20, 24, 25.

Інтернет-ресурси: 28, 32.

Питання до самостійного вивчення

1. Звіт за результатами внутрішнього аудиту: зміст, структура, порядок складання та затвердження.
2. Оцінка аудиторських доказів на достатність та відповідність.
3. Модифікація звітів з внутрішнього аудиту та умови її здійснення.
4. Виявлення критичних процесів у фінансово-господарській діяльності підприємства та їх ранжирування.

Перелік індивідуальних завдань

Завдання 1. Визначити надійність і достатність отриманих аудиторських, доказів для підтвердження статті балансу “Виробничі запаси”, використовуючи процедури спостереження.

Матеріал для виконання:

Внутрішній аудитор під час перевірки запасів суб’єкта господарювання вирішив для визначення реальних залишків виробничих запасів на підприємстві бути спостерігачем у процесі проведення інвентаризації на складі. Інвентаризація проводилася з 25 до 30 грудня поточного року. Інших процедур контролю виробничих запасів аудитор не використовував.

Завдання 2. Визначте, який висновок має скласти аудитор у наведеній ситуації.

Матеріал для виконання:

Під час перевірки службою внутрішнього аудиту компанії “АВС” системи бухгалтерського обліку у відокремленій філії, було виявлено наступні порушення та недоліки:

- в деяких випадках мала місце видача авансу під звіт особам, що заборгували підприємству за попередньо виданими сумами;
- працівникам підприємства було надано у звітному періоді безвідсоткові позики на індивідуальне житлове будівництво на суму 1,5 млн. грн.;
- за звітний період підприємство заборгувало Пенсійному фондові 30 тис. грн.;
- інших порушень не виявлено.

Завдання 3. Існують чотири групи даних, що доводять правильність облікових показників;

- 1) інвентаризаційні описи обсягів незавершеного виробництва, отримані під час фактичного огляду;
- 2) журнали-ордери і первинні документи за рахунком 23 «Виробництво»;
- 3) журнали-ордери і первинні документи за рахунком 26 «Готова продукція»;
- 4) доказ точності обліку запасів, отриманий у результаті проведеної у фірмі інвентаризації, на якій був присутній аудитор.

Визначити ступінь надійності наведених доказів.

Завдання 4. Наведено документи, які отримані з наступних джерел:

- від третіх осіб;
- від структурних підрозділів підприємства на підставі зовнішніх даних;
- від структурних підрозділів підприємства на підставі внутрішніх даних;
- зібрані внутрішнім аудитором на підставі бухгалтерських записів підприємства.

Оцініть ці докази з погляду їх надійності.

Завдання 5. Визначити аудиторські процедури, які необхідно використати внутрішньому аудитору для отримання достатніх доказів, щоб підтвердити реальність наступних статей балансу:

- 1) Нематеріальні активи.
- 2) Основні засоби.
- 3) Довгострокові фінансові інвестиції.

Питання для самоконтролю

1. Хто є користувачами результатів внутрішнього аудиту?
2. Чи мають доступ до результатів внутрішнього аудиту зовнішні користувачі?
3. Яким чином проводиться оцінка аудиторських доказів на достатність та відповідність?
4. Чи можна вважати достатньо об'єктивною оцінку помилок, обманів та шахрайства, якщо вона стосується функціонального керівництва суб'єкта господарювання?
5. Які документи можуть бути складені внутрішнім аудитором за підсумками аудиту? Назвіть їхні види.
6. Коли виникає фундаментальна невпевненість?
7. За яких умов внутрішній аудитор може відмовити у наданні висновку?
8. Порядок затвердження звіту внутрішнього аудитора.
Охарактеризуйте зміст та структуру звіту внутрішнього аудитора, його обов'язкові реквізити.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Якісними критеріями оцінювання виконання самостійних завдань студентами є:

1. Повнота виконання завдання:

- елементарна;
- фрагментарна;
- повна;
- неповна.

2. Рівень самостійності студента:

- під керівництвом викладача;
- консультація викладача;
- самостійно.

3. Сформованість навчально-інформаційних умінь (роботи з підручником, володіння різними способами читання, складання плану, рецензій, конспекту, вміння користуватися бібліотекою, спостереження, експеримент тощо);

4. Сформованість навчально-інтелектуальних умінь (визначення понять, аналіз, синтез, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, вміння відповідати на запитання, виконувати творчі завдання тощо);

5. Рівень сформованості фахових методичних вмінь (вміння застосовувати на практиці набуті знання):

- низький – володіння умінням здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу;
- середній – уміння вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань;
- достатній – застосовує набуті знання у стандартних практичних ситуаціях;
- високий – володіння умінням творчо-пошукової діяльності.

Виконання завдань самостійної роботи дозволяє студенту набрати у сукупності 32 бали.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні джерела

1. Андреев В.Д. Внутренний аудит: Учебное пособие. – М. : Финансы и статистика, 2012. – 464 с.
2. *Внутрішній аудит у банку : Навч. посібник / О. І. Кіреєв, О. С. Любунь, М. П. Кравець, М. П. Денисенко. – К : Центр навчальної літератури, 2006. – 220с.*
3. *Денисюк О. М. Внутрішній аудит : навч. посібник / О. М. Денисюк, О. М. Кудирко, Н. В. Замчевська. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2012. – 256 с.*
4. *Кіреєв О. І. Внутрішній аудит у комерційному банку : Навч. посібник / О. І. Кіреєв, О. С. Полетаєва. – К : КНТЕУ, 2001. – 295с.*
5. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://505748.iiia.web.hosting-test.net/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-2013-Ukrainian.pdf>
6. *Немченко В. В. Практичний курс внутрішнього аудиту : підручник / В. В. Немченко, В. П. Хомутенко, А. В. Хомутенко ; за ред. В.В. Немченко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.*
7. *Пшенична А. Ж. Аудит : навч. посібник / А. Ж. Пшенична. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.*
8. *Основи аудиту : навч. посібник / С. І. Дерев'яно, С. О. Олійник, Н. П. Кузик, О. М. Ганяйло. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 328 с.*
9. *Рудницький В. С. Внутрішній аудит : методологія, організація / В. С. Рудницький. – Тернопіль : Економічна думка, 2000. – 104.*
10. *Евдокимова А. В. Внутренний аудит и контроль финансово-хозяйственной деятельности организации : практ. пособие / А. В. Евдокимова, И. Н. Папкина. – М. : Дашков и К, 2009. – 208 с.*

Додаткові джерела

11. *Аудит (основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) : підручник / В. В. Немченко, К. О. Редько, О. Ю. Редько та ін. ; за наук. ред. В. В. Немченко, О. Ю. Редько. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.*
12. *Богомоллов А.М., Голощапов Н.А. Внутренний аудит. Организация и методика проведения. – М. : «Экзамен», 1999. – 157 с.*
13. *Внутрішній аудит : опорний конспект лекцій / уклад.: О. М. Денисюк, І. Г. Крупельницька, О.О. Разборська. – Вінниця : Центр підготовки навчальних та науково-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2009. – 131 с.*

14. *Внутрішній аудит : збірник тестових завдань / уклад. О. М. Кудирко. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2011. – 52 с.*
15. *Внутрішній аудит : методичні рекомендації і завдання для самостійної роботи : освіт.-кваліф. рівень "магістр," напр. підгот. 0501 "Економіка і підприємництво, спец. 8.050106 "Облік і аудит," спеціаліз. 8.05010603 "Державний фінансовий контроль" д. та з.ф.н. / уклад. О. М. Кудирко. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2011. – 56 с.*
16. *Внутрішній аудит : методичні рекомендації і завдання для самостійної роботи : освіт.-кваліф. рівень "спеціаліст," напр. підгот. 0501 "Економіка і підприємництво, спец. 7.050106 "Облік і аудит," спеціаліз. 7.05010603 "Державний фінансовий контроль" д. та з.ф.н. / уклад. О. М. Кудирко. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2011. – 56 с.*
17. *Внутрішній аудит : методичні рекомендації і завдання до практичних занять : освіт.-кваліф. рівень "спеціаліст," напр. підгот. 0501 "Економіка і підприємництво, спец. 7.050106 "Облік і аудит," спеціаліз. 7.05010603 "Державний фінансовий контроль" д. та з.ф.н. / уклад. О. М. Кудирко. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2011. – 53 с.*
18. *Внутрішній аудит : методичні рекомендації і завдання до практичних занять : освіт.-кваліф. рівень "магістр," напр. підгот. 0501 "Економіка і підприємництво, спец. 8.050106 "Облік і аудит," спеціаліз. 8.05010603 "Державний фінансовий контроль" д. та з.ф.н. / уклад. О. М. Кудирко. – Вінниця : Центр підготовки наукових та навчально-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2011. – 53 с.*
19. *Внутрішній аудит : опорний конспект лекцій / уклад. К. О. Назарова. – К. : КНТЕУ, 2011. – 72 с.*
20. *Внутрішній аудит : практикум / авт. К. О. Назарова. – Київ : КНТЕУ, 2012. – 82 с.*
21. *Внутрішній аудит : методичні рекомендації і завдання до самостійної роботи / авт. І. Г. Крупельницька. – Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 32 с. + Електронна копія.*
22. *Внутрішній аудит : методичні рекомендації і завдання до самостійної роботи [Електронний ресурс] / авт. І. Г. Крупельницька. — Електронні дані. – Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – Систем. вимоги: AcrobatReader. – Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/2018/6_2018/Vnutrishnii_audyt.pdf.*
23. *Крупельницька І. Г. Внутрішній аудит : завдання до практичних занять : освіт. ступінь "магістр" : галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво" : спец. 8.030509 "Облік і аудит" : спеціаліз. "Державний фінансовий контроль" / І. Г. Крупельницька. – Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2016. – 51 с. + Електронна копія.*

24. Крупельницька І. Г. *Внутрішній аудит : завдання до практичних занять [Електронний ресурс] : освіт. ступінь "магістр" : галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво" : спец. 8.030509 "Облік і аудит" : спеціаліз. "Державний фінансовий контроль" / І. Г. Крупельницька. — Електронні дані. — Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2016. — Систем. вимоги: AcrobatReader. — Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/67_2016/Vnutrishniy_audyt.pdf.*
25. Крупельницька І. Г. *Внутрішній аудит : опорний конспект лекцій / І. Г. Крупельницька. — Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2016. — 105 с. + Електронна копія.*
26. Крупельницька І. Г. *Внутрішній аудит [Електронний ресурс] : опорний конспект лекцій / І. Г. Крупельницька. — Електронні дані. — Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2016. — Систем. вимоги: AcrobatReader. — Режим доступу: http://10.0.2.150/docs/2017/115_2017/Vnutrishnii_audyt_OKL.pdf.*

Інтернет-ресурси

27. Аудиторська палата України – Режим доступу: <http://apu.com.ua>
28. Спілка аудиторів України – Режим доступу: www.ktv-sau.com.ua.
29. Верховна Рада України – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
30. Кабінет Міністрів України – Режим доступу : www.kmu.gov.ua
31. Державна податкова служба України – Режим доступу www.sta.gov.ua
32. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку – Режим доступу : www.ssmc.gov.ua
33. Національний банк України – Режим доступу: www.bank.gov.ua
34. Інститут внутрішніх аудиторів України – Режим доступу <http://www.iaa.org.ua>